

ПРОБЛЕМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ РОДЮЧОСТІ ҐРУНТІВ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Давидов. В.Ю., студ. 5 курсу ЮФ, спец. « Геодезія та землеустрій»
Канівець О.М. ст. викладач

Однією із актуальних проблем сьогодення є проблема збереження родючості земель та підвищення якості ґрунтів. Ґрунтом називають тонкий поверхневий, пухкий шар земної кори, що утворився внаслідок тривалої взаємодії рослинного і тваринного світу, мікроорганізмів, гірських порід, сонячного тепла і води. Ґрунт – це унікальне природне творіння, що дає людині можливість жити за рахунок його продукції.

Родючість ґрунту залежить від кількості поживних речовин та вмісту гумусу в ньому. Гумус - органічна частина ґрунту, яка утворюється в результаті розкладу рослинних і тваринних решток і продуктів життєдіяльності організмів.

В усі часи, на різних стадіях розвитку суспільно - економічних відносин у свідомості людини поняття про ґрунт і його родючість були невід'ємними одне від одного. Родючість, завжди розглядають як найважливішу властивість землі, як засобу виробництва.

Основні причини зниження родючості ґрунту - це багаторазовий обробіток за допомогою потужної, важкої техніки - тракторів і комбайнів; водна та вітрова ерозії; від'ємний баланс поживних елементів; застосування високих доз мінеральних добрив та хімічних засобів захисту рослин, що супроводжується забрудненням хлоридами та сульфатами, накопиченням отрутохімікатів у ґрунтах і підґрунтових водах.

Отже, ґрунт є дуже складною і вразливою системою, що формувалася протягом століть, але може бути зруйнованим неправильними діями людини за лічені роки, місяці і навіть дні.

Деградовані землі поширені майже в усіх регіонах України, причому інтенсивність процесів деградації в останні роки досить висока і досягає катастрофічних розмірів. Із збільшенням антропогенних навантажень порушилися збалансовані природно-екологічні зв'язки, прогресує ерозія ґрунтів. Ерозія ґрунтів є найпоширенішою з усіх видів їх деградації. Це процес руйнування верхніх, найбільш родючих шарів ґрунту і підстильних порід під впливом природних і антропогенних чинників. Вона наносить величезні економічні та екологічні збитки, загрожує самому існуванню ґрунту як основному засобу сільськогосподарського виробництва і незамінному компоненту біосфери.

В першу чергу, для забезпечення відтворення родючості ґрунту слід збільшити використання органічних речовин за рахунок впровадження у виробництво ґрунтозахисних сівозмін з оптимальним співвідношенням культур, а також за рахунок розширення площ під багаторічними і сидеральними травами, загортання у ґрунт післязбиральних решток. Наприклад багаторічні бобові трави щорічно утворюють від 500-700 кг/га гумусу, що еквівалентно 20-50 тоннам гною на гектар.

Слід взяти до уваги і застосування сидеральних добрив. В 1 тонні зеленого добрива сидеральних культур міститься 4,5-7,7 кг азоту, 0,5-1,2 кг фосфору, 1,8-2,0 кг калію. Сидерація крім збагачення ґрунту органічною речовиною та поживними речовинами, впливає на низку ґрунтоутворюючих процесів та властивостей; попереджує ерозію і деградацію ґрунту; поліпшує структурні показники та водний режим ґрунту; агрофізичні й агрохімічні властивості; активізує біологічну активність в 1,5-2,0 рази.

Відомо, що важливим фактором збереження родючості ґрунтів є дотримання сівозмін. Сівозмінна - це науково обґрунтоване чергування сільськогосподарських культур і парів у часі і просторі. Потрібно застосовувати у землеробстві науково обґрунтовані сівозміни, що дасть змогу підвищити продуктивність земель на 40-50%, забезпечивши при цьому відтворення родючості ґрунтів і збереження навколишнього середовища. Адже сівозміни є основою стабільності землеробства, оскільки вони позитивно впливають на всі важливі ґрунтові режими, сприяють активній детоксикації шкідливих речовин.

На мій погляд, для поліпшення родючості ґрунту доцільніше всього використовувати внесення компосту, перегною, а також сидерацію і мульчування. Окремої згадки заслуговує також безвідвальна система обробки ґрунту, яка дозволяє створювати оптимальні умови для життєдіяльності ґрунтових мікроорганізмів і підтримує ґрунту в пухкому стані, покращуючи її водо – і повітрообмін.

Важливу роль у збереженні та відтворенні родючості ґрунтів мають відігравати не лише мінеральні та органічні добрива, а й дотримання агротехнічних енергозберігаючих технологій систем землеробства.

Отже родючість ґрунту – одна з основних його властивостей, яка забезпечує життєво важливі біосферні функції, втрати яких позбавляють рослини, а також й людину, екологічних основ їхнього існування. Саме з цих міркувань збереження й відтворення родючості ґрунтів повинні завжди бути у полі зору як органів державної влади, так і органів місцевого самоврядування, окремих власників землі та землекористувачів.